

Základní škola a mateřská škola Nýdek, příspěvková organizace

Nýdek 293

tel.: 558 555 133, 604 567 113; e-mail: zsnydek@email.cz

Školní preventivní strategie pro období 2024-2029

Ředitelka školy: Mgr. Kateřina Bruková

Výchovný poradce: Mgr. Kateřina Bruková

Školní metodik prevence: Mgr. Lenka Janovská

Školní poradenský tým: Mgr. Kateřina Bruková (výchovný poradce a ředitelka školy)

Mgr. Kamil Ryška (zástupce školy)

Mgr. Lenka Janovská (školní metodik prevence)

Mgr. Janina Kokotková (speciální pedagog)

Charakteristika školy:

Základní škola v Nýdku je typem venkovské školy. Nýdek je menší obec (2091 obyvatel) v podhůří Beskyd. Základní školu navštěvuje 165 žáků v devíti třídách 1. až 9. ročníku.

1. Úvod

Nárůst různých forem rizikového chování ve společnosti se týká celé populace. Děti, které navštěvují ZŠ, patří k nejohroženější skupině. Z toho důvodu i naše škola připravuje a realizuje komplexní program primární prevence rizikového chování, který je neoddelitelnou součástí výuky i života celé školy.

Při jeho naplňování se snažíme, aby každodenní život školy poskytoval žákům příjemné a bezpečné školní klima, potřebné informace přiměřené jejich věku, vedl k osvojení si pozitivního sociálního chování, k rozvoji osobnosti, k odmítání forem sebedestrukce a porušování zákona a umožňoval osvojování si kompetencí zdravého životního stylu.

Pro vytvoření MMP použity následující závazné materiály:

- Metodické doporučení k prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, MŠMT č. j. 21291/2010-28.
- Vyhláška MŠMT č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školských zařízeních.
- Metodický pokyn ministra školství a mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení č. j. 24 246/2008-6.

2. Cíle programu

Prevence rizikového chování dětí v působnosti naší školy je zaměřena na:

A. Předcházení rizikovým jevům v chování žáků:

- drogové závislosti, alkoholismu a kouření, onemocnění HIV/ AIDS a další infekční onemocnění související s užíváním návykových látek
- virtuální drogy (počítače, televize, video, internet), netolismus, gambling
- šikanování a ubližování, kyberšikana
- vandalismus a další formy násilného chování
- záškoláctví
- krádeže osobních věcí
- rasismus, xenofobie, homofobie, antisemitismus, extremismus, intolerance
- kriminalita a delikvence
- závislost na politickém a náboženském extremismu
- poruchy příjmu potravy
- negativní působení sekt
- sexuální rizikové chování
- rizikové sporty a rizikové chování v dopravě

B. Rozpoznání a zajištění včasné intervence zejména v případech:

- týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání
- ohrožování mravní výchovy mládeže
- poruch příjmu potravy (bulimie, anorexie)
- domácího násilí

Další cíle:

Dobrá informovanost všech žáků školy v oblasti rizikového chování.

Systematická výuka a výchova žáků ke zdravému životnímu stylu.

Vytvoření dostatečného zázemí k trávení volného času v prostorách školy.

Podpora vlastních aktivit žáků a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností.

Začleňování méně průbojných žáků do kolektivu, odstranění nevhodného chování mezi žáky.

Zapojení celého pedagogického sboru školy do systému prevence.

Aktivní spolupráce s rodiči žáků a dalšími organizacemi podporujícími prevenci.

K dosažení cílů MPP přispívají i následující opatření:

- pedagogický dozor nad žáky je zajištěn během všech přestávek a před vyučováním v prostorách školy a v době obědů v jídelně (prevence šikany a užívání návykových látek);
- v případě potřeby mají žáci možnost svěřit se se svými problémy jednotlivým vyučujícím, výchovnému poradci, metodikovi prevence;
- jednotliví třídní učitelé průběžně sledují vztahy v třídních kolektivech tak, aby byla zajištěna včasná diagnostika šikany a její intervence. V případě potřeby spolupracují s výchovnými poradci, školním metodikem prevence, popř. pracovníkem z pedagogicko-psychologické poradny;
- pro zajištění příjemného klimatu v problémových třídách budou probíhat další lekce Dlouhodobého preventivního programu zaměřené na vztahy ve třídě, šikany, zdravý životní styl, drogy, AIDS apod.;
- jsou průběžně sledovány často se opakující krátkodobé absence žáků (prevence záškoláctví) a při zjištění těchto případů následuje řešení ve spolupráci s rodiči těchto žáků dle školního řádu (využijeme hlavně nově vytvořenou část ŠŘ o omluvené absenci);
- přednášky a besedy věnované sexuální výchově a prevenci AIDS;
- prevence rizikových projevů chování je součástí školního řádu. Dojde-li k porušení jeho ustanovení, např. týkajícího se držení, distribuce a užívání návykových látek v prostorách školy bude toto klasifikováno jako hrubý přestupek a budou z toho vyvozeny patřičné sankce;
- průběžně jsou sledovány i další rizikové formy chování - vandalismus, brutalita, rasismus, atd. Při jejich zjištění budou navržena cílená opatření. V případě, kdy selže prevence ve škole, bude přistoupeno k následujícím opatřením:
  1. individuální pohovor se žákem
  2. pohovor se zákonnými zástupci žáka
  3. doporučení kontaktu s odborníky
  4. v případě nezájmu rodičů uvědomění sociálního odboru, oddělení péče o dítě
  5. v případě dealerství oznámení Policii ČR

- pedagogové mají možnost zapůjčit si propagační materiály, videokazety a metodické pomůcky koordinátora prevence
- žáci mají možnost navštěvovat školní knihovnu
- učitelé nabízejí všem rodičům možnost individuálních konzultací

3. Metody realizace

V rámci výuky budou i nadále využívány metody, které se nám osvědčily. Výchova bude probíhat mezipředmětově.

- tradiční metody – výklad, předávání informací
- vlastní prožitek – dramatizace, hry, modelové situace, komunitní kruhy
- prezentace, výtvarné, slohové a jiné vlastní a skupinové práce
- nástěnky, výstavy dětských prací
- besedy, diskuze, exkurze
- práce s odbornou literaturou, časopisy, internetem
- zážitková pedagogika – ŠvP, první pomoc, dopravní hřiště
- podchycování zájmů žáků – kroužky, soutěže apod.
- projekty ve výuce
- osvětové materiály či letáky

4. Struktura školní prevence

Aktivity vzhledem k žákům

- využívání nástěnek s důležitými informacemi a kontakty týkajícími se prevence a pomoci v krizových situacích
- konzultační hodiny školního metodika prevence, výchovného poradce a všech pedagogických pracovníků, ve kterých žáci mohou řešit své problémy
- besedy a prožitkové programy zaměřené na sociálně patologické jevy pořádané odbornými institucemi
- podle potřeb konkrétní třídy besedy vedené školním metodikem prevence a výchovným poradcem
- individuální pohovory s problémovými žáky nebo žáky, kteří se chtějí „vypovídat“
- nabídka volnočasových aktivit, soutěží, různých kroužků pořádaných školou
- účast žáků na vhodných kulturně vzdělávacích a sportovních akcích, výletech, exkurzích
- zapojení se do celoškolského projektu
- v odpoledních hodinách možnost bezplatně používat Internet
- primární prevence je začleněna do celého výchovně vzdělávacího procesu:

1. stupeň

- vytváření kamarádství mezi dětmi, vznik nových kolektivů, vztahy v rodině (1. třída)
- řešení konfliktů a negativních jevů, agresivita, upevňování vztahů v kolektivu (2. třída)
- prevence kouření, virtuální závislosti na počítačových hrách, televizi, automatech, zdravý životní styl (3. třída)
- problematika šikany, řešení konfliktu, práva dětí, trávení volného času, mimoškolní činnost dětí (4. třída)
- alkoholismus a jeho působení na lidský organismus, problematika drog, drogové závislosti (5. třída)

2. stupeň (garantem jednotliví vyučující v předmětech, kde je primární prevence začleněna)

- Zdravý životní styl a přírodovědná oblast** (výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, výživa a pohybové aktivity, biologie člověka, ekologie, fyziologie, chemie, sexuální výchova, návykové látky /alkohol, tabák, omamné a psychotropní látky/...) – *výchova ke zdraví, tělesná výchova, přírodopis, chemie*
- Oblast sociálně právní, společenskovední, rodinné a občanské výchovy** (právní aspekty sociálně patologických jevů, postoj společnosti ke společensky nežádoucím jevům, práva a povinnosti dítěte, formy komunikace, vztahy, sociální dovednosti a kompetence, rasismus, xenofobie, kriminalita, vandalismus, šikana, gamblerství, netolismus, rizikové skupiny, sekty...) – *občanská výchova, výchova ke zdraví, český jazyk a literatura (komunikační dovednosti)*

Aktivity vzhledem k pedagogům

- další vzdělávání školního metodika prevence, výchovného poradce a ostatních pedagogů ve vhodných kurzech pořádaných odbornými pracovišti
- přednášky pro pedagogy na téma sociálně patologických jevů realizované odborníky na tuto tematiku
- úzká spolupráce se školním metodikem prevence, výchovným poradcem a pedagogy navzájem
- vzájemná pomoc pedagogů při řešení problémů (rady, nápady, materiály, inspirace...)
- poradenská činnost školního metodika a výchovného poradce
- možnost využívat videokazety a jiné materiály k prevenci sociálně patologických jevů

Aktivity vzhledem k rodičům

- navázání spolupráce s rodiči žáků již od první třídy
- třídní schůzky, na první třídní schůzce ve školním roce jsou rodiče seznámeni se Školním řádem, Minimálním preventivním programem, Programem proti šikanování a Školní preventivní strategií

- v případě potřeby uspořádání mimořádných třídních schůzek za účasti vedení, školního metodika prevence, výchovného poradce...
- předání důležitých kontaktů prostřednictvím nástěnek
- konzultační hodiny školního metodika prevence, výchovného poradce a všech pedagogických pracovníků, ve kterých rodiče mohou individuálně konzultovat a vyhledat pomoc, případně být odkázáni na odborníky na patologické jevy mimo školu
- v průběhu školní docházky pravidelné poskytování informací o prospěchu a docházce v elektronické žákovské knížce či osobním nebo telefonickém spojení v případě problémů
- prostřednictvím webových stránek možnost sledovat aktuální dění ve škole, připravované a uskutečněné akce apod.
- individuální konzultace pro zákonné zástupce žáků, u kterých je podezření na experimenty s návykovými látkami či výskyt jiného sociálně patologického jevu
- možnost podílet se na chodu školy prostřednictvím Sdružení rodičů
- možnost účastnit se akcí pořádaných pro rodiče a děti
- v odpoledních hodinách možnost bezplatně používat Internet

Program proti šikanování

I. Co je to šikanování?

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáku. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování.

Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Nově se může realizovat i prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu. Ta zahrnuje útoky pomocí e-mailu, sms zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky apod.

Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídou nebo jinou skupinou spolužáků. Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezřídka v celoživotních následcích na duševní a tělesné zdraví oběti.

Mezi základní formy šikany patří:

- verbální šikana – psychická šikana (součástí je i kyberšikana)
- fyzická šikana (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti)
- smíšená šikana, kombinace verbální a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy, atd.)

Šikanou tedy není jednorázová rvačka.

II. Prevence šikanování

Naše škola klade důraz na vytváření zdravého, bezpečného a zároveň stimulačního školního prostředí a také utváření dobrých vztahů uvnitř třídních kolektivů a to následujícími způsoby:

- podporuje solidaritu a toleranci
- rozvíjí pozitivní mezilidské vztahy a úctu k druhému člověku
- uplatňuje spolupráci mezi žáky
- rozvíjí jejich vzájemný respekt
- klade důraz na právní odpovědnost jedince
- klade důraz na dodržování zásad slušného chování
- vytváří podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit školy
- vede žáky k sebedůvěře, přiměřenému sebevědomí a odpovědnosti za své jednání
- udržuje ovzduší důvěry mezi žáky a pedagogy
- informuje žáky i rodiče, na koho se obrátit při problémech (třídní učitel, výchovný poradce, školní metodik prevence, vedení školy, linka důvěry ...)

Všichni pedagogičtí pracovníci důsledně vedou žáky k osvojování a dodržování norem mezilidských vztahů založených na demokratických principech, respektující individualitu žáka a také citlivě vnímají atmosféru v jednotlivých třídních kolektivech.

Je zajištěn řádný dohled pedagogických pracovníků nad žáky zejména ve škole před vyučováním, o přestávkách, mezi dopoledním a odpoledním vyučováním a na všech školních akcích.

Ve školním řádu jsou jasně stanovena pravidla chování a sankce za jejich porušení.

III. Aktivity školního metodika prevence

Mezi hlavní aktivity metodika prevence patří:

- koordinace tvorby programu proti šikanování, na jehož realizaci se podílejí
- všichni pedagogičtí pracovníci
- podílet se na vyšetřování šikany (společně s výchovným poradcem, ředitelem školy)
- spolupráce s rodiči

IV. Aktivity třídního učitele

- práce s třídním kolektivem – na třídnických hodinách zařazovat aktivity podporující stmelování třídního kolektivu
- diskutovat s třídou o tom, co je a co není šikana, jakým způsobem se zastat oběti, jak vyhledat pomoc dospělého
- pečlivě sledovat dění ve třídě, případná podezření konzultovat se školním metodikem prevence
- podílet se na řešení šikany
- spolupráce s rodiči

Příloha

Postupy při řešení jednotlivých problémových jevů:

Šikana (dle metodického pokynu č. j. 28275/2000-22)

- rozhovor s žáky, kteří na šikanování upozornili,
- rozhovor s oběťmi a zajištění jejich ochrany,
- nalezení dalších vhodných svědků,
- individuální, případně konfrontační rozhovory svědků (ne ale konfrontace oběti a agresora),
- rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi,
- potrestání agresorů a následná práce s agresory i s oběťmi.

O všech etapách a výsledcích jednání je nutno vypracovat písemný záznam a samozřejmě informovat rodiče či zákonné zástupce dětí.

Pokud by byla zjištěna šikana vyššího než druhého stupně, přivolá škola na řešení odborníka.

Použití návykových látek

- při podezření na použití návykových látek provede vedení školy diskrétní šetření a pohovor se žákem,
- při důvodném podezření okamžitě kontaktují rodiče, event. zákonné zástupce,
- při průkazném zjištění zneužívání návykových látek ve škole nebo v případě, že žák je prokazatelně ovlivněn drogou (i alkoholem) v době vyučování, kontaktuje vedení školy zdravotnické zařízení a zároveň uvědomí rodiče (popř. zákonné zástupce) a zváží kontaktování příslušného sociálního odboru.

Dealerství nebo podezření na porušení § 217 trestního zákona (ohrožení mravní výchovy dítěte) nebo zanedbání povinné péče

- škola uvědomí oddělení péče o dítě, odd. sociální prevence sociálního odboru,
- oznámí věc Policii ČR.

Školní preventivní strategie nabývá účinnosti dne 1. 9. 2024.

Vypracovala: Mgr. Lenka Janovská, školní metodik prevence

Schválila: Mgr. Kateřina Bruková, ředitelka školy

Metodické dokumenty (doporučení a pokyny)

Metodický pokyn platný od 1. 1. 2017

Obsahuje metodická doporučení a metodické pokyny v oblasti primární prevence rizikového chování schválená vedením MŠMT: Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č. j.: 21291/2010-28) a Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních (Dokument Č. j. MSMT- 22294/2013-1)

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č. j.: 21291/2010-28)

Metodické doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů (dále jen „žák“) ve školách a školských zařízeních:

- a) vymezuje aktuální terminologii, která je v souladu s terminologií v zemích EU a začlenění prevence do školního vzdělávacího programu a školního řádu,
- b) popisuje jednotlivé instituce v systému prevence a úlohu pedagogického pracovníka,
- c) definuje Minimální preventivní program,
- d) doporučuje postupy škol a školských zařízení při výskytu vybraných rizikových forem chování dětí a mládeže.

[Metodické doporučení úvodní část.doc \(128,00 KB\)](#)

Příloha č. 1: [Navykové latky.docx](#)

 [Příloha 2 Rizikové chování v dopravě.doc \(69,50 KB\)](#)

[Příloha 3 poruchy příjmu potravy v2023.pdf](#) - aktualizováno březen 2023

[Příloha č. 4 Alkohol - příloha.doc.docx](#)

 [Příloha 5 Syndrom CAN.doc \(72,50 KB\)](#)

 [Příloha 6 Školní šikana 2020.doc \(244,50 KB\)](#)

 [Příloha c. 7 Kybersikana d.docx \(76,16 KB\)](#)

 [Příloha 8 Homofobie.doc \(79,00 KB\)](#)

 [Příloha 9 Extremismus rasismus xenofobie antisemitismus.doc \(72,50 KB\)](#)

 [Příloha c. 10 Vandalismus.docx \(46,97 KB\)](#)

 [Příloha c. 11 Zaskolactví.docx \(63,36 KB\)](#)

 [Priloha 12 Kradeze.doc](#) (80,00 KB)

[Priloha c. 13 Tabák aktualizováno 2022.pdf](#)

 [Priloha 14 Krizove situace spojene s nasilim.doc](#) (142,00 KB)

 [Priloha 15 Netolismus.doc](#) (74,50 KB)

 [Priloha 16 Sebeposkozovani.doc](#) (106,00 KB)

 [Priloha 17 Nova nabozenska hnuti.doc](#) (141,50 KB)

 [Priloha 18 Rizikove sexualni chovani.doc](#) (149,50 KB)

 [Priloha 19 Prislusnost k subkulturam.doc](#) (96,50 KB)

 [Priloha 20 Domaci nasili.doc](#) (128,00 KB)

 [priloha 21 hazardni hrani.docx](#) (58,26 KB)

Příloha 22: [Dodržování pravidel prevence vzniku problémových situací týkajících se žáků s PAS ve školách a školských zařízeních.pdf](#), [Formulář Krizový plán pro prevenci vzniku problémových situací týkajících se žáka s PAS.docx](#), [Formulář Krizový plán pro prevenci vzniku problémových situací týkajících se žáka s PAS.pdf](#)

[Priloha 23 psychicka krize dusevni onemocneni v2023.pdf](#)

Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních (Dokument Č. j. MSMT- 22294/2013-1)

Cílem metodického pokynu k řešení šikanování je poskytnout pedagogickým pracovníkům základní informace především k samotnému řešení tohoto vysoce rizikového chování. Text metodického pokynu je provázán s Metodickým doporučením k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, čj. 21291/2010-28 ve znění pozdějších úprav (dále jen „metodické doporučení“), ve kterém lze nalézt komentáře k metodickým postupům a užitečná metodická vodítka pro diagnostiku a nápravu v podobě tabulek. Metodický pokyn je určen pro právnické osoby vykonávající činnost škol zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Podpůrně je doporučován k využití i ostatním školám zapsaným do školského rejstříku a poskytovatelům služeb souvisejících se vzděláváním a výchovou.

 [Metodicky pokyn k sikanovani.doc](#) (127,00 KB)

 [Sikanovani PRILOHA 1.docx 1.docx](#) (23,02 KB)

 [Sikanovani PRILOHA 2.doc](#) (31,50 KB)

 [Sikanovani PRILOHA 3.docx](#) (17,93 KB)

 [Sikanovani PRILOHA 4.docx](#) (27,77 KB)

 [Sikanovani PRILOHA 5.doc](#) (50,50 KB)